

To su razmatranja o presv. euharistiji, koja je prevela barunica Rosa von der Wense iz ovećega magjarskoga djela: *Elmékedések az evangéliumról* (razmatranja o evangjelju) od poznatog biskupa Prohászke.

Ta je knjižica zaista zlata vrijedna. Duboke misli o euharistiji prevedene su, da tako kažem, na jezik srca. Čitajući to djelce upravo osjećamo onu bezgraničnu ljubav euharističkog Krista, koja nam srce osvaja — jača ga i krijepi. Uz to je stil Prohászke aforističan — te se ideje u toj knjižici izložene tim jače zasijecaju u našu dušu. K tome umije pisac zgodno upotrijebiti modernu literaturu, koja mu je dobro poznata. Jezik je slikovit i vrlo djeluje na dušu. Za tu knjižicu bi se zaista moglo reći: *tolle et lege*.

E. L.

Dr. Svetozar Ritig. Povijest i pravo slovenštine u crkvenom bogoslužju sa osobitim obzirom na Hrvatsku. I. sveska od g. 863—1248. Zagreb, C. Albrecht str. 224 i X. Cijena K 3'20. — Profesor bogoslovije na bisk. liceju u Djakovu dao se na golem posao, da znanstveno i kritički obradi pitanje o staroslov. liturgiji. Da li je uspio, moći će se stvoriti potpuni sud tek onda, kad i druga sveska ovoga djela bude ugledala svijetlo. Ovo što je dosad izdano pokazuje u pisca zamjernu marljivost, poznavanje literature i jezika, u kojima su napisana vrela o istom predmetu, oštroumnost u rasugjivanju pojedinih činjenica povjesnih, tako te ovo djelo iscrpivo i potpuno predočuje sve, što može kritičnog istraživaoca zanimati. Ova prva sveska imade 16

poglavlja. Prvo poglavlje sadržaje prve borbe Konstantina i Metodija za slovenštinu u liturgiji. Drugo, odobrenje slovenštine po Hadrijanu II. Treće, borbu sv. Metodija metropolite srijemsko-panonskoga i papinskoga legata za opstanak njegove metropolije. Četvrto, djelovanje Metodijevo od 873—879, zabranu Ivana VIII. i nove spletke. Peto, odobrenje slov. jezika u liturgiji po Ivanu VIII. Šesto, putovanje Metodija u Bugarsku i Carigrad. Sedmo, književni rad Metodija i blaženu smrt. Osmo, rovanjenje proti Metodijevom djelu i zabrana Stjepana VI. rabiti slovenštinu u liturgiji. Deveto, prelaz slov. knjige i bogoslužja u Bugarsku. Deseto, borbu za slovensko bogoslužje na splitskim saborima. Jedanaesto, borbu za slovenštinu u XI—XIII. vijeku. Dvanaesto, istodobni opstanak slovenštine u Češkoj, Ugarskoj, Poljskoj, Srbiji i Rusiji. Trinaesto, u čijim je rukama vlast liturgijska. Četrnaesto, uvođenje slovenskog jezika u rimski obred. Petnaesto, pravni značaj i naslov slov. jezika u bogoslužju od IX. do polovine XIII. vijeka. Šesnaesto poglavlje napokon govori o reskriptu Inocenta IV. od g. 1248. i njegovoj pravnoj sadržini.

Ako i nije ovo djelo dovršeno, ipak jasno pokazuje put, kojim pisac stupa, ne da ugodi stanovitim zanešenjacima, već da prikaže objektivnu istinu. Ovo je djelo dragocjen prilog literaturi glagolice i služi na ponos hrvatske literature. Radosno preporučujemo ovo djelo svakomu.

Dr. Pazman.

Ivan Arsenjev; *Отъ Карла Великаго до реформаціи.* (Историческое изслѣдование о